

ISSN 2181-6833

PEDAGOGIK MAHORAT

2
2023

MUNDARIJA

№	Familiya I.Sh.	Mavzu	Bet
DOLZARB MAVZU			
1.	<i>ЭЛОВ Зиддулло Сатторович</i>	Девиант хулқ –атворли ўсмирлар муаммосининг илмий асослари ҳақида психологик ёндашувлар ва таҳлиллар	7
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA			
2.	<i>AMONOV Mirjon Namozovich</i>	Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning mazmun-mohiyati va xususiyatlari	12
3.	<i>ASRANBAYEVA Munajat Xalimjanovna</i>	Bolaning jamiyatga moslashuvida rivojlantiruvchi muhitning o_ri	17
4.	<i>DILOVA Nargiza Gaybullayevna</i>	Ijtimoiy-gumanitar fanlarni o_qitish jarayonida bo_lajak o_qituvchilarni shaxslararo munosabatlarga tayyorlashning pedagogik texnologiyalari	23
5.	<i>DJURAYEVA Lola Rustamovna</i>	Tanqidiy fikrlash pedagogik kasbiy ko_nikmalarni rivojlantirishning asosiy omili sifatida	27
6.	<i>IKRAMOV Amirbek Aminovich</i>	Ta'limning raqamli transformatsiyasi -- barqaror rivojlanish omili sifatida (-Jismoniy tarbiya fani misolida)	31
7.	<i>JUMAYEVA Mehribon Abduvohitovna</i>	Bo_lajak o_qituvchilarni kreativ yondashuv asosida innovatsion faoliyatga tayyorlash pedagogik muammo sifatida	38
8.	<i>OMONOVA Nilufar Omon qizi</i>	Kooperativ yondashuvni rivojlantirishning o_ri va ahamiyati	44
9.	<i>SADULLAYEV Ibrat Shuxratovich</i>	Sirtqi ta'lim shaklining o_ziga xos xususiyatlari	49
10.	<i>TILAVOV Muxtor Xasan o,,g,,li</i>	Rahbar kadrlarga psixologik xizmat ko_rsatisning ijtimoiy-psixologik asoslari	54
11.	<i>TO'YCHIYEVA Shoyista Jumaboyevna</i>	Kichik maktab yoshidagi bolalar emotsional sohasini o'yin terapiyasi vositasida psixokorreksiyalash	59
12.	<i>TUYCHIYEV Ashurali</i>	O'yinlar vositasida o'quvchilarda intizomli munosabatni shakllantirishga yo'naltirilgan pedagogik jarayon va unga ta'sir etuvchi omillar	64
13.	<i>JO,,RAYEV Akmal Razzoqovich, XALLOQOVA Oygul Olimovna</i>	Zamonaviy yondashuvlar asosida texnologiya darslarni tashkil etish zarurati	69
14.	<i>XUDAYBERGANOV Shuhrat Shavkat o,,g,,li</i>	Akademik erkinlikning antropopedagogik asoslari	76
15.	<i>ZARIPOV Lochin Rustamovich</i>	Bo_lajak texnologiya o_qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida kredit-modulli o_qitishning ahamiyati	80
16.	<i>ИСМОИЛОВА Нуржохон Зухуриддиновна</i>	Талабаларда оптимистик позиция ва стрессга барқарорликнинг ўзаро боғлиқлиги	85
17.	<i>НАЗАРОВ Акмал Мардонович</i>	Илмий-инновацион фаолият психологик барқарорликни таъминлашнинг муҳим омили сифатида	89
18.	<i>НУРАБУЛЛАЕВ Танирберген Алламбергенович</i>	Инновацион етакчилик фаолиятининг ижтимоий-психологик табиати	93
МАКТАБГАЧА VA BOSHLANG'ICH TA'LIM			
19.	<i>РАҲМОНОВА Dilnavoz Muxitdinovna</i>	Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilari mashg_ulotlarda o_yin innovatsion o'qitish metodikasidan foydalanishi	98
20.	<i>ҲАМРОЕВ Shuhrat Eliyevich</i>	Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda -Ustodi avvalldan foydalanish imkoniyatlari	103
21.	<i>NE'MATOVA Flora Baxtiyor qizi</i>	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish darslarida kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish samaradorligi	108
22.	<i>НИЯЗОВА Гулбахор Давроновна</i>	Роль предметно-развивающей среды в организации повседневной жизни детей	115
23.	<i>FARMONOVA Shabon Muxamadovna</i>	Boshlang'ich ta'lim mazmunini yangilash va xalqaro baholash	122

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA

IJTIMOYIY-PEDAGOGIK FAOLIYATNING MAZMUN-MOHİYATI VA XUSUSIYATLARI

*Amonov Mirjon Namozovich,
Buxoro davlat universiteti pedagogika
kafedrası o_rituvchisi*

Mazkur maqolada ijtimoiy pedagog va itimoiy-pedagogik faoliyat tushunchalarining mazmuni ochib berilgan. Pedagogik va ijtimoiy-pedagogik faoliyatning maqsadi, vazifalari, faoliyat obykti qiyosiy tahlil etilgan hamda ijtimoiy pedagog shaxsiga quyiladigan talablar, ijtimoiy pedagogning o_ziga xos xususiyatlari aniqlangan.

***Kalit so,,zlar:** ijtimoiy-pedagogik faoliyat, ijtimoiy pedagog, ijtimoiylashuv, ijtimoiy mehnat, pedagogik faoliyat.*

СОДЕРЖАНИЕ И ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В данной статье раскрыто содержание понятий социальный педагог и социально-педагогическая деятельность. Проведён сравнительный анализ целей, задач педагогической и социально-педагогической деятельности, объекта деятельности и определены требования, предъявляемые к личности социального педагога, особенности социального педагога.

***Ключевые слова:** социально-педагогическая деятельность, социальный педагог, социализация, социальный труд, педагогическая деятельность.*

CONTENT AND CHARACTERISTICS OF SOCIAL-PEDAGOGICAL ACTIVITY

This article reveals the content of the concepts of a social teacher and social and pedagogical activity. A comparative analysis of the goals, objectives of pedagogical and socio-pedagogical activities, the object of activity was carried out, and the requirements for the personality of a social pedagogue, the features of a social pedagogue were determined.

***Keywords:** socio-pedagogical activity, social pedagogue, socialization, social labor, pedagogical activity.*

Kirish. Mamlakatimizda iqtisodiy, ijtimoiy-ma'naviy sohalarda tub islohotlarning amalga oshirilishi aholi keng qatlamini ijtimoiy himoya qilishga alohida e'tibor qaratildi va bu borada ulkan ishlar amalga oshirildi. Yangi O_zbekistonni barpo etish jarayonida yuz beradigan ijtimoiy muammolar va ularni bartaraf etish turli sohalarning dolzarb masalasiga aylandi. Shuningdek, bugungi jamiyatda yuksak axloqiy fazilatlariga ega har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalash, uning ijtimoiylashuvi jarayoni bilan bog_liq ijtimoiy muammolarni hal etish zaruriyati yuzaga keldi. Hozirgi vaqtda aholi uchun eng dolzarb masalalar ijtimoiy-madaniy, ijtimoiy-pedagogik xarakterga ega bo'lib, ularni hal qilishda ijtimoiy xizmat ko'rsatish muassasalari katta rol o'ynaydi. Ijtimoiy xizmat ko'rsatish muassasalari oldida fuqarolarning munosib hayot kechirishi uchun sharoit yaratish, ijtimoiy muhit bilan uyg'un munosabatlarni o'rnatish, aholining ijtimoiy muloqot va ijtimoiy faollik imkoniyatlarini kengaytirish muhim vazifa hisoblanadi. Shu bois, jamiyatda ijtimoiy pedagog va ijtimoiy-pedagogik faoliyatning o_rganish zaruriyati paydo bo_ldi.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning mohiyati va mazmunini ko_rib chiqishdan oldin –faoliyat|| va —pedagogik faoliyat|| tushunchalar to_g_risida to_xtalib o_tish talab etiladi.

Asosiy qism. Oddiy so_zlashuv tilida faoliyat deganda biz inson faolligining har qanday ko_rinishini tushunamiz. Shunga o_xshash ta'riflarni izohli lug_atlarda ham ko_rishimiz mumkin: –faoliyat|| - bu ish, qandaydir bir sohaga oid mashg_ulot.

Falsafiy, psixologik, pedagogik ma'lumotlar va manbalarni o_rganar ekanmiz –faoliyat|| tushunchasining ko_p ma'noli ekanligini anglaymiz. Bu tushuncha anglatgan ma'nolarning yeng kamida to_rt xilini ajratishimiz mumkin:

1) faoliyat natija va oqibatning majmui sifatida mahsulot, yutuq, asar va sh.k. ko_rinishida namoyon bo_ladi; faoliyat bamisoli ishlab chiqarish demakdir;

2) faoliyat - bu muayyan maqsadga erishish jarayoni, muammo va topshiriqlarni talab darajasida bajarish vositasi;

3) faoliyat - bu ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, ma'naviy-ma'rifiy o'zgarish bilan insonning o'z-o'zini o'zgartirishi, rivojlantirish jarayoni;

4) faoliyat - bu kunlik hayot, turmush sharoitida insonning o'z hayoti shart- sharoitlariga nisbatan xatti-harakatlarda namoyon bo'ladigan munosabatni namoyon etish yo'li faoliyat va amaliyot demak [6,10].

Pedagogik faoliyat – bu o'qituvchining o'quvchilarga ta'lim va tarbiya berish, vazifalarini hal qilishga qaratilgan hamda pedagogik ta'sir ko'rsatish vositalari bilan amalga oshiriladigan professional aktivligidir. O'qituvchi mazkur faoliyat jarayonida o'qitadi, yo'l-yo'riqlar ko'rsatadi, tarbiyalaydi, o'quv-tarbiya ishlarini tashkil qiladi, Prezident, hukumat farmoyishlarini targ'ibot qiladi, o'z malakasini oshirish uchun mustaqil bilim olishni rejalashtiradi, oqibat natijada o'zi ham kamol topadi, o'quvchilarni ham kamol toptiradi.

Pedagogik faoliyat o'ziga xos tarixiy-ijtimoiy ahamiyatga yega bo'lgan faoliyat bo'lib, u insonni hayot, mehnat, ijtimoiy turmushga tayyorlash va eng avvalo, yosh avlodni mustaqil faoliyat ko'rsatib, mamlakatda, jamiyatda muvaffaqiyatli mehnat qilib, ijtimoiy-foydali faoliyat bilan shug'ullana oladigan inson shaxsini shakllantirish va rivojlantirishga qaratiladi.

Adabiyotlarda ijtimoiy-pedagogik faoliyatga ikkita asosiy ta'rifni ifodalaydi. Birinchidan, ijtimoiy-pedagogik faoliyat - bu shaxs tomonidan amalga oshiriladigan, ijtimoiy-pedagogik maqsadga, pedagogik vositalarga va faoliyat jarayonida tegishli natijaga ega bo'lgan faoliyatdir. Ikkinchidan, ijtimoiy-pedagogik faoliyat - bu insonning (yoshidan qat'i nazar) o'zini, uning psixologik holatini, jamiyatning turli darajalarida normal munosabatlarni o'rnatishda yordam berishga qaratilgan ijtimoiy ish, shu jumladan pedagogik faoliyat.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat - bu shaxslarga, fuqarolarga, jamoalarga ularning ijtimoiy faoliyat qobiliyatini yaxshilash yoki tiklash uchun yordam berish bo'yicha kasbiy faoliyat [5,11].

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat - bu shaxsga uning ijtimoiylashuvi jarayonida yordam berishga, uning ijtimoiy-madaniy tajribasini o'zlashtirishga va uning jamiyatda o'zini o'zi anglashi uchun sharoit yaratishga qaratilgan kasbiy faoliyat turi[1,27].

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning vazifalari ijtimoiy hayotning aniq muammolarini hal qilishning yaqin istiqbollari belgilaydi. Maqsadga bir nechta yo'nalishlar (profilaktika, rehabilitatsiya, inson huquqlari va boshqalar) bo'yicha vazifalarni amalga oshirish orqali erishish mumkin. Ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyatining vazifalari orasida quyidagilarni ajratib ko'rsatish mumkin:

-qamoqqa olingan shaxsning jismoniy, ruhiy, axloqiy, ijtimoiy salomatligini saqlash, mustahkamlash uchun sharoit yaratish;

- tarbiyalanuvchining hayotida axloqiy fazilatlarni, ijtimoiy ahamiyatga ega yo'nalishlarni, munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish;

-mikrojamiyatning bolaning rivojlanishiga bevosita va bilvosita ijtimoiylashtiruvchi ta'sirini oldini olish, bartaraf etish;

-mikrojamiyatda qobiliyatlarni rivojlantirish, imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish;

- ijtimoiy moslashuv jarayonini optimallashtirishga qaratilgan profilaktika, rehabilitatsiya tadbirlari tizimini amalga oshirish;

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat o'z mohiyatiga ko'ra pedagogik faoliyatga juda yaqin bo'lib, undan ajralib turadigan va o'ziga xos xususiyatlarga ega. Shuni ta'kidlash joizki, ijtimoiy-pedagogik faoliyat - bu ma'lum tajribani o'qitish orqali o'tkazish va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishi uchun muayyan shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan kasbiy faoliyat turi.

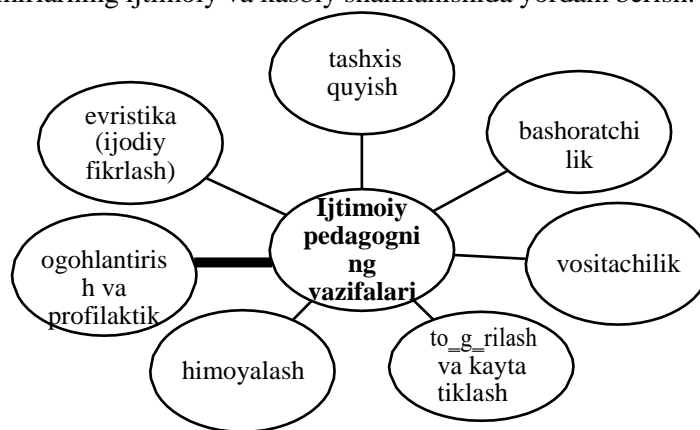
Ijtimoiy-pedagogik faoliyat - keksa fuqarolarga ijtimoiy-pedagogik xizmatlar ko'rsatishda namoyon bo'ladigan, ijtimoiy xizmatlar oluvchilarning xatti-harakatlari va shaxsiyatini rivojlantirishda og'ishlarning oldini olishga, ularning ijobiy manfaatlarini shakllantirishga qaratilgan faoliyat, dam olish sohasi), ularning bo'sh vaqtini to'g'ri tashkil etish[4,34].

Ijtimoiy pedagog - 1) xodimlarni kasbiy tayyorlashda ishtirok etuvchi turli xil va turdagi o'quv muassasasining o'qituvchisi, ijtimoiy ishlar bo'yicha mutaxassis: "ijtimoiy xodim" va "ijtimoiy pedagog"; 2) maktabgacha ta'lim muassasasi yoki ta'lim muassasasi, boshqa yoshlar muassasasining sinfda, guruhda, yotoqxonalarda va boshqalarda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish uchun mas'ul xodim (pedagog, tarbiyachi, o'qituvchi, murabbiy). Shuningdek, ijtimoiy pedagogika mutaxassisligi bo'yicha o'rta yoki oliy professional ma'lumotga ega bo'lgan mutaxassis, ijtimoiy pedagogik faoliyatni professional tartibda yurita oladigan mutaxassis[3,17].

N.Egamberdiyeva ijtimoiy pedagog shaxsiga quyidagicha ta'rif bergan: —Ijtimoiy pedagog — ijtimoiy pedagogika mutaxassisligi bo'yicha o'rta yoki oliy professional ma'lumotga ega, ijtimoiy-pedagogik faoliyatni yuqori saviyada yurita oladigan mutaxassis. Ijtimoiy pedagogning professional maqomi — subyektning huquqi, majburiyatlari va vakolatlarini aniqlab beruvchi shaxslararo munosabatlar tizimidagi o'rni. Ijtimoiy pedagog maqomi u egallab turgan holatining in'ikosi hisoblanadi: ma'muriy-ijtimoiy

pedagog, jamoaviy- ijtimoiy pedagog, oilaviy ijtimoiy pedagog, ta'lim muassasasining ijtimoiy pedagogi. Biroq professional maqom obro_-e'tiborini aniqab bermaydi. Ular professional-shaxsiy munosabatlar jarayonida shakllanadi[7,54].Ijtimoiy pedagog - yashash joyidagi ta'lim va ixtisoslashtirilgan muassasalarda bolalar va ota-onalar, o'smirlar, yoshlar guruhlar va birlashmalari, katta yoshli aholi bilan ijtimoiy-pedagogik ish bo'yicha mutaxassis[1,28].

Ijtimoiy pedagog maqsadli ijtimoiy-pedagogik yordam ko'rsatish va turli toifadagi bolalar va yoshlarni ijtimoiylashtirish jarayonini qo'llab-quvvatlashga, hayot sharoitida ularning ijtimoiy tarbiyasiga ko'maklashishga, bolalarga psixologik, pedagogik va ijtimoiy-pedagogik yordam ko'rsatishga qaratilgan, oila, turli ta'lim muassasalari, o'smirlarning ijtimoiy va kasbiy shakllanishida yordam berish.

Ijtimoiy pedagogning vazifalari

Ijtimoiy pedagog quyidagi vazifalarni amalga oshiradi:

muassasalarda va yashash joyidagi bolalarni tarbiyalash, o'qitish, rivojlantirish va ijtimoiy himoya qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

o'quvchilar shaxsining psixologik, tibbiy-pedagogik xususiyatlarini, uni o'rab turgan mikromuhit, yashash sharoitlarini o'rganadi;

manfaatlar va ehtiyojlarni, qiyinchilik va muammolarni, ziddiyatli vaziyatlarni, bolalar xatti-harakatlaridagi og'ishlarni aniqlaydi va ularga o'z vaqtida ijtimoiy-pedagogik yordam ko'rsatadi;

shaxs va muassasa, oila, atrof-muhit, turli ijtimoiy xizmatlar mutaxassislari, bo'limlar va ma'muriy organlar o'rtasida vositachi sifatida ishlaydi;

ijtimoiy-pedagogik ishning vazifalari, shakllari, usullarini, shaxsiy va ijtimoiy muammolarni hal qilish yo'llarini belgilaydi, ijtimoiy himoya va yordam berish, individual o'quvchilarning huquq va erkinliklarini amalga oshirish choralarini ko'radi;

bolalar va kattalar uchun ijtimoiy qimmatli faoliyatning turli shakllarini, ijtimoiy tashabbuslarni rivojlantirishga, ijtimoiy loyihalar va dasturlarni amalga oshirishga qaratilgan tadbirlarni tashkil etadi, ularni ishlab chiqish va tasdiqlashda ishtirok etadi;

ijtimoiy muhitda insonparvar, axloqiy jihatdan sog'lom munosabatlar o'rnatilishiga hissa qo'shadi; o'quvchilarning psixologik qulayligi va shaxsiy xavfsizligi muhitini yaratishga hissa qo'shadi, ularning hayoti va sog'lig'ini himoya qilish haqida g'amxo'rlik qiladi;

yetim va ota-ona qaramog'isiz qolganlarni ishga joylashtirish, homiylik qilish, uy-joy bilan ta'minlash, nafaqalar, jamg'arma depozitlarini hisobga olish, qimmatli qog'ozlaridan foydalanish bo'yicha ishlarni amalga oshiradi;

o'qituvchilar, ota-onalar (ularning o'rnini bosuvchi shaxslar), ijtimoiy xizmatlar, oila va yoshlar bandligi xizmatlari mutaxassislari, xayriya tashkilotlari va boshqalar bilan o'zaro hamkorlik qiladi. Vasiylik va homiylikka muhtoj, nogiron, deviant xulq-atvori bor, shuningdek, ekstremal vaziyatlarga tushib qolgan bolalarga yordam ko'rsatishda.

Yuqorida aytib o'tilganidek, ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy yo'nalishlari quyidagilardir:

- noto'g'ri moslashish (ijtimoiy, psixologik, pedagogik) hodisalarining oldini olish, ularning shaxsiy rivojlanishi orqali bolalar va yoshlarning ijtimoiy moslashuv darajasini oshirish bo'yicha faoliyat;

- me'yordan ma'lum bir og'ishlarga ega bo'lgan bolalar va yoshlarni ijtimoiy moslashtirish va rehabilitatsiya qilish bo'yicha tadbirlar.

Biroq ijtimoiy pedagog faoliyatida profilaktika faoliyati, qoida tariqasida, ikkilamchi, yordamchi xarakterga ega. Ushbu mutaxassisning kasbiy faoliyatining asosi ma'lum bir bola (yosh) bilan ishlash bo'lib, u bolaning (yoshning) shaxsiyatini o'rganish va uning ijtimoiylashuvi, jamiyatga integratsiyalashuvi

jarayonida yuzaga keladigan individual muammolarni hal qilishga qaratilgan. Uning muhiti, unga yordam berish uchun individual dastur tuzishni tashkil etadi. Shu sababli, ijtimoiy-pedagogik faoliyat tabiatan maqsadli bo'lib, mijozning muammosi hal qilinadigan vaqt davri bilan chegaralanadi.

Quyidagi jadvalda pedagogik va ijtimoiy-pedagogik faoliyatni qiyoslaymiz:

Faoliyat turi	Faoliyat maqsadi	Faoliyat xususiyati	Faoliyat obyekti	Faoliyat olib boriladigan muassasalar
Pedagogik faoliyat	Ijtimoiy-madaniy tajribani uzatish	Dasturiy-normativ, uzluksiz	Barcha bolalar, shuningdek, o'rganayotgan kattalar	Ta'lim muassasalari
Ijtimoiy-pedagogik faoliyat	Insonning ijtimoiylashuviga yordam berish	manzilli, lokal	Ijtimoiylashuv muammolari bo'lgan shaxs	Ta'lim muassasalari, ijtimoiy-pedagogik muassasalar, ijtimoiy xizmatlar

Pedagogik va ijtimoiy-pedagogik faoliyat

Jadvalda pedagogik faoliyat bilan solishtirganda ijtimoiy-pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari aniq ko'rsatilgan. Insonning hal qilinishi kerak bo'lgan muammosi, qoida tariqasida, ichki, shaxsiy va tashqi jihatlariga ega bo'lganligi sababli, odatda ijtimoiy va pedagogik faoliyat ikkita komponentni o'z ichiga oladi:

- muammoli odam bilan bevosita ishlash;
- uning ijtimoiy shakllanishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan, atrof-muhit bilan munosabatlarida vositachilik faoliyati.

Mazmun jihatidan ijtimoiy-pedagogik faoliyat nihoyatda xilma-xildir. Uning navlarini mazmunan aniqlash nafaqat fan va amaliyot rivoji, balki ijtimoiy pedagoglarni kasbiy tayyorlash uchun ham katta ahamiyatga ega, chunki bu ham mutaxassisliklarni tanlashning ishonchli mezonini ta'minlaydi. Biroq, hozirgi vaqtda bu oson ish emas, chunki amaliy ijtimoiy-pedagogik faoliyat sohasi boshlang'ich bosqichida va uni qo'llashning barcha potentsial sohalarini qamrab olmaydi.

Nazariy jihatdan, bolalar va yoshlar bilan ommaviy ish olib boriladigan barcha muassasa va tashkilotlarda profilaktika tadbirlarini o'tkazish kerak deb taxmin qilish mumkin. Shu nuqtayi nazardan, ijtimoiy-pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'lgan quyidagi turlarini ajratib ko'rsatish mumkin:

- ta'lim muassasalaridagi ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- qo'shimcha ta'lim muassasalarida ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- turli bo'limlarning ijtimoiy xizmatlarida (aholini ijtimoiy himoya qilish, sog'liqni saqlash va boshqalar) ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- bolalar va o'smirlar jamoat birlashmalari va tashkilotlarida ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- bolalar va yoshlar ijodiyoti va dam olish muassasalarida ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- o'smirlar va yoshlarning yozgi dam olish joylarida ijtimoiy-pedagogik tadbirlar;
- turli konfessiyalardagi ijtimoiy-pedagogik faoliyat.

Bolalar va yoshlarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish bo'yicha ishlar

me'yordan chetga chiqish, ularning turli toifalariga mazmunli yo'naltirilgan bo'lishi kerak, bu ijtimoiy-pedagogik faoliyatning bir nechta turlarini ajratib ko'rsatishga asos bo'ladi, ularning har biri maxsus, o'ziga xos yondashuvlar, usullar va texnologiyalardan foydalanishni talab qiladi:

- ijtimoiy imkoniyati cheklangan bolalar (yetimlar, ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalar, migrantlar va qochqinlar bolalari va boshqalar) bilan ijtimoiy-ma'rifiy tadbirlar;
- rivojlanishida yoki sog'ligida muammolar bo'lgan bolalar va yoshlar bilan ijtimoiy-pedagogik tadbirlar;
- pedagogik og'ishlari bo'lgan bolalar va yoshlar bilan ijtimoiy-pedagogik faoliyat;
- deviant (deviant) xulq-atvorli bolalar va yoshlar bilan ijtimoiy-pedagogik faoliyat[2,24].

Ijtimoiy pedagogning vositachilik faoliyatida oila bilan ijtimoiy-pedagogik ish alohida ahamiyatga ega. Bu yo'nalish bolaning muammolarini hal qilishda ayniqsa muhimdir, bu uning ijtimoiylashuvi jarayonida oilaning eng muhim roli bilan bog'liq. Aynan oila eng yaqin jamiyat bo'lib, u axir-oqibatda boshqa barcha ijtimoiy omillarning bolaga ta'siri qanday bo'lishini belgilaydi. Shu sababli, ijtimoiy pedagogning oila bilan ishlashi uning muammolari bo'lgan barcha toifadagi bolalar bilan, ba'zan esa profilaktika ishlarida ijtimoiy-pedagogik faoliyatining ajralmas qismidir.

Har bir ijtimoiy pedagog ijtimoiy-pedagogik faoliyatning barcha turlari haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak, garchi u o'z amaliy faoliyatida ulardan faqat bir nechtasini, (hatto bittasini ham amalga oshiradi), bu u ishlaydigan muassasaning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq.

Hozirgi vaqtda kasbiy ijtimoiy-pedagogik faoliyatning tanlangan turlarini nazariy rivojlantirish, tashkiliy loyihalash, me'yoriy mustahkamlash, metod va texnologiyalar bilan jihozlash turli darajada amalga oshirildi. Umumiy holat shundan iboratki, ijtimoiy pedagog lavozimi zarur bo'lgan barcha muassasalarda rasman kiritilmagan. Bunday mutaxassisning kasbiy salohiyati, qoida tariqasida, to'liq amalga oshirilmaydi - uning funktsional vazifalari rivojlanmaganligi yoki maxsus kasbiy ma'lumotga ega bo'lmagan shaxs ushbu lavozimda ishlashi yoki boshqa sabablarga ko'ra, ob'ektiv yoki subyektiv sabablarni keltirish mumkin.

Boshqa tomondan, bolalar muassasalari va tashkilotlarining turli xodimlari (o'qituvchilar, to'garaklar, to'garaklar rahbarlari, maslahatchilar, tarbiyachilar va boshqalar) har doim professional tarzda bajarganlar - va xodimlar tarkibida ijtimoiy pedagog mavjud bo'lmagan taqdirda, ular hozirgacha - birinchi navbatda profilaktik xarakterga ega bo'lgan muayyan ijtimoiy-pedagogik funksiyalarni bajarishda davom etmoqdalar.

Xulosa. Bunday vaziyatda muayyan ijtimoiy-pedagogik muammolarni hal qilishning turli darajadagi dolzarbligini hisobga olish kerak. Shunday qilib, jismoniy va aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan profilaktika ishlari yoki ishlash ushbu toifadagi bolalarga kasbiy ijtimoiy-pedagogik yordam tizimi tabiiy ravishda shakllanguncha kutishi mumkin, chunki aslida u qisman boshqa mutaxassislar - o'qituvchilar, tashkilotchilar tomonidan amalga oshiriladi, turli ta'lim va dam olish muassasalarida maktabdan tashqari ishlar, maslahatchilar, tarbiyachilar va boshqalar.

Yana bir narsa, masalan, ijtimoiy-pedagogik tarbiyadan og'ishlari bo'lgan bolalarni ijtimoiylashtirish muammosi, ularning aksariyati pedagogik ta'sir doirasidan tashqarida bo'lib chiqdi. Ushbu ijtimoiy-pedagogik muammolarni bugundanoq malakali va professional tarzda hal qilish kerak, chunki jamiyatimizning ertangi kuni ijtimoiy salomatligi bunga bog'liq. Shuning uchun ham, bizning fikrimizcha, ushbu toifadagi bolalar bilan ijtimoiy-pedagogik faoliyatni nazariy jihatdan ishlab chiqish va tashkiliy loyihalash bugungi kunda ustuvor vazifaga aylanmoqda.

Adabiyotlar:

1. Бурмистрова М.Н., Васильева Л.Л., Петрова Л.Ю., Кашеева А.В. и др. Социально-педагогический словарь. 2016 г.
2. Галагузова М. А. и др. Социальная педагогика. – 2016.
3. Қорабоева З., Абдусаматова Н. Ижтимоий педагогика (атамалар изоҳли луғати). – Наманган, 2017, 12-бет
4. Мартынова И. А. Социально-педагогическая деятельность в учреждениях социального обслуживания : дис. – 2017.
5. Мудрик, А. В. Социальная педагогика : учеб. для студ. пед. вузов / А. В. Мудрик / под ред. В. А. Слостенина. 3-е изд., испр. и доп. М.: Изд. центр Академия, 2002. 200 с.
6. Ходжаев Б.Қ., Жураев Б.Т. Педагогик фаолиятга кириш [Матн]: монография / Б.Қ. Ходжаев, Б.Т. Жураев. - Тошкент: Muharrir nashriyoti, 2020. -148б.
7. Эгамбердиева Н. Ижтимоий педагогика: дарслик/ Н.Эгамбердиева. — Т.: Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси нашриёти, 2009. - 232 б.
8. Амонов М. Н. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЕ ОРГАНИЗАТОРСКИХ КАЧЕСТВ У УЧАЩИХСЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕДЖЕЙ //Научное пространство: актуальные вопросы, достижения и инновации. – 2020. – С. 9-14.
9. Аmonov M. ПЕДАГОГИК МАҲОРАТ ВА УНИНГ ЎҚИТУВЧИ ФАОЛИЯТИДА ТУТГАН ЎРНИ //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.
10. Аmonov M. UZLUKSIZ TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHI-YOSHLARDA FUQAROLIK POZITSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING GUMANITAR TEXNOLOGIYALARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.
11. Аmonov M. ПЕДАГОГИК МАҲОРАТНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ТАВАККАЛЧИЛИК (РИСКОЛОГИЯ) НИНГ ЎРНИ //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.

–PEDAGOGIK MAHORAT|| ilmiy-nazariy va metodik jurnal. 2023, № 2

12. Amonov M. O ‘QUVCHILARDA FUQAROLIK POZITSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING OMILLARI VA MEZONLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.

13. Amonov M. ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ПОЗИЦИИ У ШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.

14. Амонов М. Н., Хусенова С. С. РАЗВИТИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА У ДЕТЕЙ //СОВРЕМЕННОЕ ДЕТСТВО: ЗДОРОВЬЕ, РАЗВИТИЕ, БЕЗОПАСНОСТЬ. – 2021. – С. 137-140.

15. Amonov M. N. The problems of designing professional skills and independent training of future teachers in Uzbekistan //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 3. – С. 22-26.